

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbíрка map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

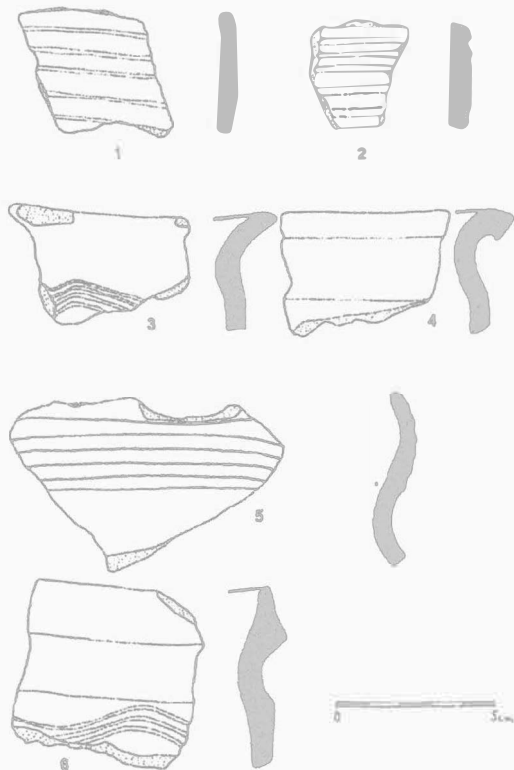
AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

MODRÁ (okr. Uherské Hradiště)

„Žabinec“. Mladohradištní období. Sídliště. Záchranný výzkum.

V červnu 2000 proběhl na katastrálním území obce Modrá záchranný výzkum, který si vyžádalo vybudování mokřadu Žabinec po levé straně silnice Staré Město - Velehrad, v místě odbočky na Modrou.

Na základě prohlídky skryté plochy se výzkum zaměřil především na severozápadní část, kde bylo položeno celkem 6 sond. V rámci nich se podařilo také zachytit zlomky mladohradištní keramiky spolu s blíže neurčenými zvířecími kostmi, uhlíky a kousky mazanice. S těmito nálezy ležely u dna, ale také při povrchu sondy opálené kameny – zřejmě pískovce. Vzhledem k velmi vysoké hladině spodní vody nebylo možné objekty prozkoumat v úplnosti. Mladohradištní objekt je proto interpretován jen rámcově jako jáma odpadního rázu.

Obr. 9. Modrá - Žabinec. Keramické nálezy. Keramikauswahl.

Dále se výzkum soustředil do JV části, kde bylo možné sledovat vrstvy související s cisterciáckým rybníkem, který se v této části katastru dříve nacházel. Tady, na dně budoucího mokřadu Žabinec, se podařilo zachytit a zaměřit celkem 8 dřevěných zašpičatělých kůlů (Ø 7-9 cm), nepra-

videlně uspořádaných. Kůly se nacházely v bagrem narušené a částečně již podmáčené a zaplavené jílovité hlíně rezavé barvy. Protože se kůly nacházely níže než dno někdejšího cisterciáckého rybníka, je možné usuzovat na jejich mladohradištní, příp. středohradištní stáří. Vzhledem k nedalekým základům velkomoravského kostela je možné usuzovat, že se mohlo jednat o výrobní (?) okrsek oddělený palisádovým plotem.

Miroslav Vaškovič, SM Uherské Hradiště

Resumé:

Modrá (Bez. Uherské Hradiště), „Žabinec“. Jüngere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

MODŘICE (okr. Brno-venkov)

Prusinovského ulice, parc. č. 2025/13. Středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

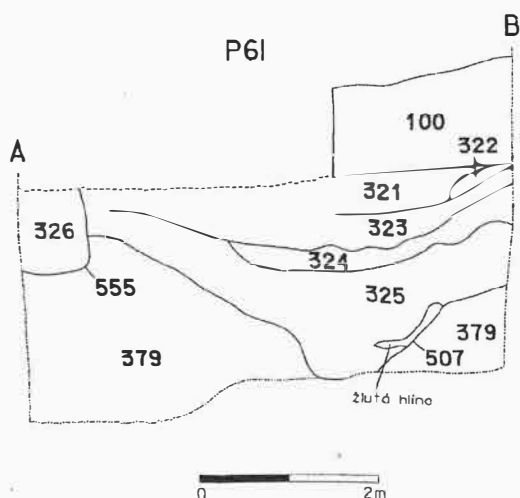
Záchranný výzkum při hloubení výkopů pro kanalizaci a vodovod proběhl mezi 28.3. až 4.5. 2000. Prostor výzkumu je známým územím s archeologickými nálezy, kde proběhly záchranné výzkumy již v roce 1994 (Kos 1995) a 1999 (Procházka 1999a, b). Plocha výzkumu se nalézá při jižním okraji historického intravilánu Modřic, v těsné blízkosti inundačního území pravobřeží řeky Svratky. Terénní část výzkumu byla realizována formou dohledu nad průběhem výkopových prací, dokumentace a vzorkování stěn výkopů. V prostoru západní části příkopu č. 507 byly odebírány i nálezy z odtěžovaných vrstev jeho zásypu jak in situ, tak i z výkopků. Byl též vypreparován východní okraj kostry pohřbu č. 801. Kromě pravěkého osídlení (viz kap. Doba bronzová), byl zkoumán okraj intravilánu historického městečka. Nejdůležitější nález představuje obranný příkop, vymežující intravilán na jižním okraji. Byl sledován mezi řezy P4 a P62 v přípojkách S24-D24 a S29-D29. Celkem 36 dokumentovaných profilů (z toho 6 velkých příčných řezů P2-4, P24, P61, P62) prokazuje průběh příkopu podél jižní hranice parcel domů, ležících při náměstí Svobody, trať „Za humny“ (obr. 10). Probíhá tedy v trase nynější komunikace Prusinovského ulice. Příkop nenarušuje starší situace, dosahuje šířky až 12 m při původní hloubce kolem 2,3 m. Podle nečetných nálezů ze spodních vrstev příkop existoval již v 15. století (vrstva 121 v řezu P4). Byl zasypan v první polovině 17. století velkým množstvím sídlištního odpadu s vysokou koncentrací keramiky a zvířecích kostí. K pozoruhodným nálezům patří bronzová jehlice a zlomek zlatené číše. Velký význam má také množství zlomků vypálené mazanice z konstrukcí stěn domů, snad související s válečnými událostmi závěru třicetileté války, kdy Modřice obsadilo švédské vojsko obléhající Brno. Z otisků dřevěných prvků lze soudit na hojný výskyt hrázděných konstrukcí stěn, stály zde též stavby

srubové. Příkop zjevně směřoval do nápadného, dnes hospodářskými objekty zastavěného koutu (jižně parcel 191, 192). Parcelní hranice zde asi respektovaly průběh příkopu. Je možné, že směřoval dále na severovýchod k mlýnskému náhonu. Pouze v profilech P2-P4 se při dně objevily fluvialní uloženiny, svědčící o občasném průtoku vodních přívalů. Normálně však byl příkop suchý a jeho dno se svažovalo shodně s poklesem svahu.

Na křižovatce Prusinovského a Krakovské ulice u božích muk, na východním okraji plochy byly zachyceny dva hroby (č. 800, 801 a jámy 563, 550-571). Šlo o součást pohřebiště, při výzkumu v roce 1994 datovaného pomocí mincí do 16. století (Kos 1995). Jde pravděpodobně o nekatolický hřbitov z doby před protireformací, jejíž nástup začal za olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského a jeho nástupců ve druhé polovině 16. století.

Součástí areálu městečka bylo i množství novodobých jam, zasypaných v pokročilém 19. století (č. 508-510, 516-518, 521, 522, 523, 539, 541-549, 553-555, 561, 564, 565, 458, 569). Většinou se nacházely severně pravěkého areálu podél linie stodol (profily P1, P5-9, P16, P19, P21, P22). V různých řezech jich bylo identifikováno asi 28. Při podrobnějším srovnání však lze některé ztotožnit. Převážně šlo zřejmě o hliníky k těžbě hlíny, poslední mohly být zasypány po vzniku první tovární cihelny Václava Špondra na sklonku 19. století. Uložniny ve velké mísovité jámě č. 516 nevylučují, že zde stála voda. Některé jámy poskytly zajímavé soubory keramiky z 19. století.

Rudolf Procházka, Archaia Brno

Obr. 10. Profil P61 s pozdně středověkým příkopem 507.
Profil P61 mit dem spätmittelalterlichen Graben Nr. 507.

Prameny:

Kos, P. 1995: Modřice – kanalizace, NZ ÚAPP Brno, č.j. 93/95.

Procházka, R. 1999a: Modřice - bytový dům u kostela, NZ Archaia, pracoviště Brno, č.j. 22/99.

Procházka, R. 1999b: Modřice - „Za humny“, římské sídliště, NZ Archaia, pracoviště Brno, č.j. 24/99.

Resumé:

Modřice (Bez. Brno), Prusinovského Str., Parzelle Nr. 2025/13. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsggrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Mokrý, okr. Brno-venkov)

Mokrý-lom VII, „Spálená seč“. Středověk. Vápenická pec. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum, který se uskutečnil v roce 2000 v areálu dobývacího prostoru ložiska Mokrý, umožnil na Spálené seči (ZM ČR 1:10 000 list 24-41-17, 125 mm od Z s.č. a 35 mm od J s.č.) poznání další části středověké vápenické pece. Zatímco ložský výzkum (Kos 2000; 2000a; 2000b; 2000c) se soustředil do prostoru pece a v menší míře i předpečí, v roce 2000 se podařilo kompletně odkrýt všech 5 tahových kanálů a asi 90% celkové rozlohy předpečního manipulačního prostoru. Fragmenty strašíc i nově nalezených keramických nádob bylo možné, po konzultaci s Jiřím a Davidem Mertovými, zařadit již do 13. století. Nálezy keramiky pochází především ze záspy obslužné části pece.

Vápenický objekt má přímé obdoby např. v nálezech při obřanském hradě na SV okraji Brna. Výrobní zařízení lze zařadit mezi největší svého druhu, neboť celková kapacita vypalovacího prostoru dosahovala 42 m³. Tak velké množství vápna nebylo zajisté určeno pro místní spotřebu, ale pro stavební účely spojené s přestavbou města Brna, kde ve 13. století pozvolna nahrazuje zděná architektura dřevěnou.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Literatura:

Kos, P. 2000: Doklady vápenických objektů u Mokré v jižní části Moravského krasu, *Archeologia technica* 11, in: Zkoumání výrobních objektů a technologií archeologickými metodami, Sborník ze semináře 1999, Brno, 75-87.

Kos, P. 2000a: Mokrý-Horákov (k.ú. Mokrý, okr. Brno-venkov), Mokrý-lom VII, PV 2000, Brno, 172-173.